

BOTANICUM

KASVI- JA SIENITIETEEN TIEDOTUSLEHTI • 2/2026 • 18.06.2026

Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen keskuksen Luomuksen kasvi- ja sienitieteen yksikkö
sekä Viikin kasvibiologia

Päätoimittaja Marko Hyvärinen (@helsinki.fi), toimittaja Henriikka Rossi (henriikka.q.rossi@helsinki.fi)

LUOMUS

LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

Vierailijoita/Visitors

- 23.4. **Rebecca Yahr**. The Royal Botanic Garden Edinburgh, Scotland. Tutkimusaihe: *Stereocaulon* spp. ja uhanalaiset jäkälälajit. Yhteyshenkilö: Leena Myllys
- 5.5. **Kerstin Hoppenhaus**, Science journalist, Berlin, Germany. Tutustuminen jäkäläherbaarioon ja haastattelu aiheesta 'herbaria and their continuing relevance to modern science'. Yhteyshenkilö: Leena Myllys
- 4.–8.5. **Anchen Yin**. Senckenberg Research Institute, Frankfurt, Germany. Tutkimusaihe: Psoraceae-heimo. Yhteyshenkilö: Leena Myllys
- 25.–29.5. **Seth Raynor, Jacob Watts** ja **Erin Tripp**. University of Colorado, Boulder, USA. Tutkimusaihe: Lichen flora of Southern Rocky Mountains. Vierailun aikana tutkijat tutustuivat erityisesti H-ACH, H-NYL ja tyyppikokoelmiin. Yhteyshenkilö: Leena Myllys
- 17.6. **Jenny Jonkka**. Tutustuminen jäkälä- ja putkilokasvikokoelmiin. Tasmanian Herbarium, Tasmania, Australia. Yhteyshenkilö: Leena Myllys

Henkilöstöuutisia

- Riina Kuusisto** on aloittanut graduntekijänä keväällä. Riina on Turun yliopistosta ja tutkii gradussaan virnanruskoruosteen *Uromyces viciae-fabae* ja lähilajien taksonomiaa ja ekologiaa härkäpavulla ja luonnonvaraisilla hernekasveilla. Työ on osa laajempaa PestSpace -hanketta, ja siinä tutkitaan niin tuoreita näytteitä kuin herbaarionäytteitä DNA- ja mikroskopiamentelmin. Ohjaajina **Niko Johansson** Luomukselta ja **Sanna Huttunen** Turun yliopiston biodiversiteettitieteiden laitokselta.
- Jan Klaile** suorittaa projektiharjoittelujakso (BIO-009 Ekologinen tutkimusharjoittelu 2026, 5 tai 10 op) sieni- ja sammaltiimissä 12.5–31.7. Harjoittelu sisältää tieteellisen kokoelman ylläpitoon liittyviä tehtäviä sekä tutkimuksen taustatietojen keruuta ja taksonomian ja evoluutiobiologian alaan liittyviä pieniä tutkimusprojekteja. Ohjaajina toimivat **Sanna Laaka-Lindberg** ja **Xiaolan He**.
- Monica Alt** aloitti 18.5. PestSpace-projektin tutkimusavustajana 18.5.–23.9.2026.
- Maria Alopaeus** tekee kesällä PestSpace -hankkeessa harjoittelujakson (BIO-009). Maria avustaa kasvitautien näytteenotossa ja monitoroinnissa maastokohteilla Inkoossa. Ohjaajana **Niko Johansson**.
- Peppi Rämö** toimii sieni- ja sammaltiimin kesän korkeakouluharjoittelijana. 25.5–23.6 ja 3.8.–1.9.
- Kerttu Ylikotila** on harjoittelijana 1.6.–18.6. ja 7.7.–11.8. Kerttu on kasvitieteeseen erikoistuvan biologian opiskelija, jonka osaamisalaa ovat lajintunnistus ja taksonomia. Hän opiskelee luonnontieteiden kandidaatiksi Helsingin yliopistossa. Työkokemusta on kertynyt harjoittelujaksosta Luonnontieteellisen keskuksen kasvi- ja sienitieteen yksikössä, jossa hänen tehtäviinsä kuuluivat erilaiset kokoelmanhoitotyöt sekä sieni- ja sammalnäytteiden määrittäminen mikroskoopin ja määritysoppaiden avulla. "Lajintunnistus on minulle myös rakas harrastus. Minulla on poikkeuksellisen hyvä kuvamuisti ja visuaalinen hahmotuskyky, joten pystyn opettelemaan kuvista nopeasti uusia lajeja ja myös tunnistamaan ne näytteistä tai maastossa kuvien perusteella. Pidän ylipäättään asioiden lajittelusta ja järjestelystä".
- Alma Nevala** on harjoittelijana 1.7. - 31.8.2026. Hän on Helsingin yliopistossa vuonna 2024 aloittanut biologian opiskelija, jonka opintosuuntauksena on ekologia ja evoluutiobiologia. Alun perin Alma on kotoisin Oulusta ja suorittaa tällä hetkellä toisen vuoden opintoja. "Opiskelen laajasti myös kasvitieteen ja akvaattisten tieteiden opintokokonaisuuksia, ja tavoitteenani on kehittyä erityisesti tilastollisten menetelmien huippuosaajaksi. Tulevaisuuden ekologina suhtaudun opintoihini intohimoisesti ja haluan olla mukana ratkaisemassa luonnon monimuotoisuuteen, sen säilyttämiseen sekä suojelutyöhön ja

Riina

Jan

Peppi

Henrik

Monica

Kati

Milena

Julia

Alma

Kerttu

taksonomiaan liittyviä kysymyksiä. Kehitän ammatillista osaamistani, kuten lajintunnistustaitojani, aktiivisesti myös vapaa-ajalla". Lisäksi Alma työskentelee kaksi kuukautta CWR-hankkeessa, jossa hän kerää siemeniä, kuten kuminaa.

- **Kati Kruus** aloittaa 15.6. digitiimin työharjoittelijana. Hän tulee digitoimaan sekä hyönteis-, putkilokasvi- että sammal/jäkäläkokoelmien näytteitä.

Milena Melnyk is doing her master's degree at UH and worked during May in her internship with **Sandra** and **Dario** (Plant Evolutionary Genomics Lab) inferring the ploidy level of Lotus species from Macaronesia. For this inference, she used the proportion of allelic variation obtained from genomic data (target enrichment) to establish between diploidy and tetraploidy. In addition, Milena mapped the trait ploidy level (diploid vs. tetraploid) in the phylogeny of Lotus and discovered that tetraploidy likely evolved in the Canary Islands from a diploid African ancestor; however, she was unable to infer how many times tetraploidy evolved and if it formed from allo- or autopolyploidy. – *Dario Ojeda Alayon, curator, vascular plant team*

- **Julia Lemmetty** works for four months with the Crop Wild Relatives (CWR) project as a planner. Her tasks include planning *in situ* conservation for a set of Nordic CWR species.
- Helsingin yliopiston biotieteellisen tiedekunnan toisen vuoden opiskelija **Henrik Åkerberg** tulee 22.6.-17.7.2026 korkeakouluharjoittelujaksolle Sieni- ja sammaltiimiin, ensisijaisesti sammalkokoelmatehtäviin.

- Yli-intendentti **Henry Väreelle** (kuvassa oikealla) on myönnetty vuoden 2026 **tiedonjulkistamisen valtionpalkinto** osana Ylen Luontoilta-ohjelman tekijätiimiä. Palkinto on korkein valtakunnallinen tunnustus ansiokkaasta tiedonjulkistamisesta. Myös Naturvåktarna-ohjelman tiimi palkittiin perusteluina mm. seuraavaa: "Radion Naturvåktarna ja Luontoilta ovat myös monikanavaisen tiedeviestinnän edelläkävijöitä, sillä niiden mallin mukaan kansalaisten kysymyksiin on vastattu niin televisiossa, lehdissä, kirjoissa kuin internetissäkin." Tämän vuoden palkinto oli Henrylle peräti toinen laatuaan, sillä vuonna 2006 hänet palkittiin nyt jo loppuunmyydyistä kirjasta **Oulun kasvit - Piimäperältä Pilpasuolle**. Lue lisää aiheesta Valtioneuvoston [tiedotteesta](#) ja Helsingin yliopiston [uutisesta](#).

– *Saara Velmala, museomestari, sieni- ja sammaltiimi*

Puutarhatiimin uusia

Kausipuutarhurit Kaisaniemessä

- Puutarhuri **Ronja Tuukkanen** lokakuun loppupuolelle saakka
- Biologian opiskelija **Oskar Laiho** elokuun alkuun saakka

Kausipuutarhurit Kumpulassa marraskuun puoliväliin saakka

- Puutarhuri **Pauliina Lindholm**
- Puutarhuri **Miska Haapalainen**

Harjoittelijoita:

Kaisaniemen kasvihuoneissa:

- **Viivi Hukka**

Kaisaniemessä ulkopuutarhassa:

- **Ina Juva, Luukas Nampajärvi**

Kumpulassa ulkopuutarhassa:

- **Elena Fattkhova**
- **Rami Rönnbacka**
- **Anni Ellmén**

Erikoissopimuksella lisäksi Kumpulassa

- **Sallamari Santapukki**

Vasemmalta: Anni Ellmén, Sallamari Santapukki, Roni Rönnbäck, Elena Fattkhova, Ina Juva

Pauliina

Ronja

Oskar

Miska

Viivi

Matkoilla

- 11–18.4. **Jouko Rikkinen**, Photographing Mediterranean spring plants in Mallorca, Spain.
- 27–31.5. **Jouko Rikkinen**, invited speaker at 35th New Phytologist Workshop, From deep time to living networks: the evolution of plant-microorganism interactions, Angers, France. [From deep time to living networks: the evolution of plant-microorganism interactions | New Phytologist Foundation](#)
- 8–12.4. **Niko Johansson**, Konneveden sienisystematiikan ja -ekogian työpaja, Konneveden biologinen asema, Jyväskylän yliopisto. Esitelmiä ja osittain tapahtuman järjestelyä ja sienimikroskopian opetusta.
- 27–30.4. **Niko Johansson & Tuula Niskanen**, PestSpace-hankkeen tapaaminen, Poznań ja Smolice, Puola.
- 12.–19.7. **Niko Johansson**, Kansainväliset Biologian Olympialaiset, joukkueenjohto, Vilna, Liettua.
- 26.7.–1.8. **Niko Johansson**, IAL10-jäkäläkongressi, Trieste, Italia. Symposiumin puheenjohtaminen “Dispersal of lichenised organisms” yhdessä prof. **Silke Werthin** kanssa.
- 8–10.5. **Marko Hyvärinen**, European Botanic Gardens Consortium (EBGC) biannual meeting in Cambridge University, UK.
- 13–17.7. **Marko Hyvärinen & Heli Fitzgerald**, Excursion to Germany to meet plant seed producers.
- 24.8.–2.9. **Marko Hyvärinen, Heli Fitzgerald & Henry Väre**, Arctic seed project collection trip to Tarfala, Sweden.

Esiintymisiä

- von Bonsdorff**, Tea: *Metsien ja lajien kohtalonkysymyksiä*, Ilta museossa: Kotina metsä-näyttely, keskustelupaneeli, 26.3.
- Johansson**, Niko: DNA-tunnistus auttoi kahden uuden levälajin löytymisessä. Haastattelu, Suomen Luonto 4/2026.
- Johansson**, Niko: *Sienet lintujen siivillä - lintujen rooli sienten levittäjinä*, Konneveden sienisystematiikan ja -ekogian työpaja, Konneveden biologinen asema, Jyväskylän yliopisto, 8.–12.4.
- Johansson**, Niko: *Nanopore ja uudet sekvensointimenetelmät sienitieteessä*, Konneveden sienisystematiikan ja -ekogian työpaja, Konneveden biologinen asema, Jyväskylän yliopisto, 8.–12.4.
- Johansson**, Niko: *Research in the Niskanen group*. PestSpace-hankkeen tapaaminen, Poznań ja Smolice, Puola, 27.-30.4
- Johansson**, Niko: *Birds as lichen dispersal vectors – from historical observations to environmental DNA and beyond*, IAL10-jäkäläkongressi, Trieste, Italia, 26.7.-1.8.
- Rikkinen**, Jouko: *Luonnonkukkien päivä*, Haastattelu, Minna Pyykön Maailma, 14.6. [yle.fi](#)
- Rikkinen**, Jouko: *Vantaalaisen palvelukodin liepeiltä erikoinen löytö – professori ihmeissään: ”Epäilemättä vaikeasti selvittävä kysymys”*, Haastattelu, Ilta-Sanomat, 16.6. [is.fi](#)
- Väre**, Henry: *Lupiinit ja ruusut kukkivat yhä marraskuussa, kun lämpöennätykset paukkuvat*. Haastattelu, Yle Luonto 5.11.2025 [yle.fi](#)
- Väre**, Henry: *Tutkimusta keskellä metsää. Kasvitieteellisen puutarhan Metsähovin taimisto*. Haastattelu, Metsä-Suomi 28.1. [yle.fi](#)
- Väre**, Henry: *Katoavat tunturit*. Haastattelu, Erä 3/2026: 28–31.
- Väre**, Henry: *Kissanpehmeä pelastaja [pajuista]*. Haastattelu, Kodin Pellervo 3/2026: 8–9.
- Väre**, Henry: *Luonto herää kevääseen*. Haastattelu, Luonto-Suomi 6.4. [yle.fi](#)
- Väre**, Henry: *Sinivuokot kukkivat jo ja siilit ovat heränneet – pihatöissä kannattaa silti vielä jarrutella*. Haastattelu, MTV Uutiset 10.04. [mtvuutiset.fi](#)
- Väre**, Henry: *Puiden kevät*, Luonto Suomi, Radio-Suomi 29.4. [yle.fi](#)
- Väre**, Henry: *Lohja – luonnon helmi*. Virkkalan Marttatupa 5.5.
- Väre**, Henry: Kolme opastettua kasviretkeä, Träskändan luontotapahtuma, Espoo 6.6.
- Väre**, Henry: *Suomen myrkkukasvit*, Luonnonkukkien päivä. Esitelmä, Pukkila 14.6.

Lilith Weber PhD defense

Lilith Weber defended her doctoral thesis on *Subarctic Lichen Diversity: effect of Climate change and snow*, on Friday 24rd of April 2026 at the University of Helsinki. Dr. Rebecca Yahr from the Royal Botanic Garden Edinburgh served as the opponent and Professor Jouko Rikkinen as the custos. The dissertation is available in [Helda](#).

The dissertation focuses on lichens as an important part of the Earth's evolutionary heritage and a remarkable example of symbiosis. It builds on recent studies and a new dataset to investigate how fine-scale variations in snow and climate influence lichen communities, addressing important gaps in biodiversity knowledge, with the central aim to examine lichen diversity and identify the key environmental drivers shaping species distribution and community structure within subarctic forests.

Rebecca, Lilith and Teuvo at the greenhouse party.
Picture: K. Kreuzer

Discussion at the defense with Rebecca, Jouko and Lilith. Pictures: K. Kreuzer and Anniina Kantelinen

Paula Havas-Matilainen 8.12.1952 –27.4.2026 muistokirjoitus

Paula Marjatta Havas syntyi 8.12.1952 Eurajoella opettajaperheeseen. Lapsuudessaan ja nuoruudessaan hän asui useassa eri paikassa, kirjoittaen laudaturylioppilaaksi Hyvinkään uudesta yhteiskoulusta keväällä 1971. Todistuksessa kuvaamataito ja äidinkieli olivat kymppejä ja keskiarvo 9,5 tienoilla.

Biologisten aineiden opiskelu Helsingin yliopistossa alkoi samana syksynä. Pääaineeksi valikoitui kasvitiede, siihen viitoittivat puutarhanhoitoon liittyneet kouluaikaiset kesätyöt. Kevättalvella 1974 Paula innostui Lapin maisemista ja kartoitti Inarin pohjoisrajakuusaa. Aiheesta syntyi 1978 pro gradu -työ Inarin Lapin pohjoisimmista kuusiesiintymistä ja kaksi pikku artikkelia Dendrologian Seuran Tiedotuksiin 1978 ja 1979. Noina vuosina hän toimi myös Dendrologian Seuran varainhoitajana. Kesällä 1975 Paula oli kenttätutkijana Ylläksellä WWF:n Suomen suojelujohtaja Pekka Borgin Akatemiahankkeessa. Työ johti laajaan raporttiin, jossa Paula oli yhtenä tekijänä, ja pariin artikkeliin. Paula olisi saattanut jäädä tälle tielle, sillä Borg pyysi häntä töihin WWF:ään, mutta Paula kieltäytyi. Hän halusi pysyä kasvitieteellisessä puutarhassa, josta oli saanut hieman aikaisemmin työpaikan.

Kasvimuseorakennuksen avoimet ovet kesäkuussa 2012, Infopisteen itseoikeutettu haltija. Valokuva P. Uotila.

Kaisaniemessä

Paulan työura Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa alkoi kesällä 1976 ja jatkui lyhytkestoisilla ketjutetuilla työmääräyksillä 15 vuotta. Kasvienhoitajana (1976) Paulan vastuualueeseen kuului kotimaisten kasvien osasto kitkemisineen ja ruohonleikkuineen, mutta myös pääsylippujen myyntiä, opastuksia, yleisökysymyksiin vastaamista ja muuta yleisöpalvelua. Pentti Alangon tultua ylipuutarhuriksi 1977 alkoi puutarha nopeasti uudistua ja Paula sai museoavustajana mieluisia tehtäviä, kuten siemenvaihdon hoitamisen, kasvien rekisteröinnin, fenologiaseurannan ja herbaarionäytteiden keruun puutarhasta.

Kasvien kukintatietoja tarvittiin puutarhasta monta kertaa vuodessa lähetettäviin mediatiedotteisiin. Paulan verbaaliset kirjoittajan kyvyt oli havaittu ja tiedotteiden laatiminen annettiin hänen tehtäväkseen kymmeneksi vuodeksi, jonka jälkeen tiedottaminen siirtyi ylipuutarhurille tai intendentille. Helsingin kasvitieteellinen puutarha ryhtyi 1981 julkaisemaan Pimpinella-nimistä Suomen kasvitieteellisten

puutarhojen yhdyssiteeksi tarkoitettua tiedotuslehteä. Paula toimi sen Helsingissä julkaistujen numeroiden toimittajana eläkkeelle siirtymiseensä asti. Jo uransa ensi vuosina hän perehtyi puutarhan historiaan ja mm. 1983 kirjoitti puutarhan rakennuksista Dendrologian Seuran Kaisaniemi-oppaaseen. Soitto kasvitieteellisen puutarhan puhelinnumeroon yhdisti Paulalle, joka vastasi vuosittain lukemattomiin yleisökysymyksiin. Paula kirjoitti puhtaaksi myös puutarhan hallinnolliset asiakirjat ja muita tekstejä, sillä hänellä oli käytössään puutarhan ainoa sähkökirjoituskone ja myöhemmin mikrotietokone. Konekirjoittajana hän oli poikkeuksellisen nopea opittuaan taidon pakollisena aineena oppikoulussa ja saavutettuaan siellä koulun nopeusennätyksen.

Paula oli myös taitava piirtäjä ja ahkera valokuvaaja ja hän elävöitti kirjoituksensa usein omilla kasvipiirroksillaan ja valokuvillaan. 1980 hän piirsi ja kirjoitti suosituksi tulleen pienen kasvihuoneoppaan. Paulan kasvipiirroksia ja valokuvia on julkaistu myös monissa hänen ja muiden

kirjoittamissa Pimpinellan artikkeleissa, muutamissa puutarhakirjoissa ja puutarhan postikortteina. Hän piirsi kaikkien vesiputkilokasvien kuvat Luonto-Liiton vesikasvioppaaseen 1985. Jo ennen digikuva-aikaa hän jatkuvasti dokumentoi valokuvaamalla puutarhaa, sen kasveja, tapahtumia, muutoksia ja myös Kumpulaa jo sen suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa.

Paula avioitui Pekka Matilaisen kanssa 1980 ja perheeseen syntyivät lapset Laura ja Ilkka. Aviomiehen upseeriuraan liittyvät siirrot veivät nuoren perheen varuskuntakerrokselle Vekaranjärvelle, Upinniemeen ja Tikkakoskelle. Paluu Helsinkiin oli haasteellista, koska puolustusvoimien työsuhdeasunnoista oli pulaa. Nelihenkinen perhe joutuikin asumaan muutaman kuukauden yksiössä, ennen kuin Paula onnistui saamaan työsuhdeasunnon Kaisaniemestä syksyllä 1986. Muutto puutarhan isoon asuinrakennukseen, Ikkalaan, olikin olennainen muutos niin perheen kuin puutarhan kannalta. Asuminen työpaikalla toi mahdollisuuden seurata puutarhan tapahtumia ja kasveja tiiviisti, paljon myös työajan ulkopuolella, sillä, kuten Paula itse totesi: ”Kaisaniemeen muutosta lähtien puutarhan kasvit olivat minulle paitsi työ myös harrastus.” Työtehtävät ja vastaperustettu perhe äitiysvapaiseen viivästytti

Paula piirsi myös luonnonkasveja, tässä hämeenkylmänkukkaa Hämeenlinnan Rengossa 1989. Valokuva P. Uotila.

Paula työpaikallaan Kaisaniemen ison kasvihuonerakennuksen toisen kerroksen toimistossa 1987. Valokuva P. Uotila.

opintojen loppuun saattamisen vuoteen 1988, jolloin Paulasta tuli filosofian kandidaatti ja seuraavana vuonna filosofian maisteri.

Kumpulaan

Kumpulan kasvitieteellisen puutarhan rakentaminen aloitettiin 1987 ja puutarha avattiin yleisölle 2009, samana vuonna, kun Puutarhasta tuli osa Luonnontieteellistä keskusmuseota. Puutarhan toimisto toimistosuhteineen siirtyi Kumpulaan jo keväällä 1990 ja kun perhekin muutti pois Ikkalasta 1991, Paulan käynnit Kaisaniemessä muuttuivat satunnaisiksi.

Vuonna 1991 Paula lopulta sai vakituisen viran kasvitieteellisen puutarhan toimistosuhteina. Hän koulutautui edelleen osallistumalla ahkerasti yliopiston tarjoamaan henkilöstökoulutukseen ja suoritti työn ohessa kaksivuotisen valtionhallinnon toimistotutkinnon 1992–1994. Kokemuksen karttuessa ja työnkuvan muuttuessa vaativammaksi nimike muuttui vuonna 2004 osastosihteeriksi ja 2016 kokoelmakoordinaattoriksi, josta Paula jäi eläkkeelle 1.1.2018. Uusiin työtehtäviin kuului mm. puutarhan kirjaston hoito ja Kumpulan puutarhan kasvien seuranta. Paula kirjoitti 20-vuotiskatsaukset kasvitieteellisen puutarhan Japaniin (1993) ja Kiinaan (1995) tekemällä siementenkeruumatkoilla hankittujen kasvikantojen menestymisestä Kumpulassa. Hän toimitti 1999 perustettua puutarhan sisäistä viikkotiedotetta kymmenen vuotta, koko sen ilmestymisen ajan. Aluksi hallintoon liittyvät tehtävät lisääntyivät, vähentyäkseen vasta keskusmuseon aikaan.

Työuransa alusta saakka Paula oli mukana kokoamassa puutarhan siemenvaihtoluetteloa, *Delectus seminumia*, keräsi itsekin siemeniä vaihtoon ja kirjasi vaihdosta saadut kasvit tietokantaan. Niin ikään työ puutarhan kasvien rekisteröinnin parissa oli kulkenut päätehtävänä koko ajan, Paula siirsi tiedot alkuaikojen hankalista ja puutteellisista käsikortistoista tietokantaan ja vielä Kumpulassakin tiukasti vaati puutarhureita ilmoittamaan hänelle istutustiedot ja myöhemmät päivityshavainnot tietokantaan lisättäviksi. Kumpulan vuosinaan hän työskenteli määrätietoisesti saadakseen ennen eläkkeelle siirtymistään tietokannan huippukuntoon.

Paula tunsu läpikotaisin puutarhan, sen kasvit, ihmiset ja työt. Hän osallistui aktiivisesti puutarhan järjestämiin tilaisuuksiin, retkiin (mm. Gran Canarialle 1987 ja Singaporeen 2000) ja lähes kaikille Suomen kasvitieteellisten puutarhojen neuvottelupäiville. Hän kirjoitti Pimpinellaan Helsingin puutarhan vuosikatsaukset ja muitakin artikkeleita ja tiedonantoja puutarhasta ja sen henkilöistä, yhteensä noin 70. Artikkeleita puutarhan kokoelmista ja toiminnasta syntyi myös muualle, mm. *Sorbifoliaan* ja *Kotipuutarhaan*. Paula piti puheita eläkkeelle jääville tai muihin tehtäviin siirtyville kollegoilleen, ja kirjoitti henkilöesittelyjä ja muistokirjoituksia. Hän ehti mukaan myös puutarhan ystäväyhdistyksen toimintaan, ollen sen perustajajäseniä ja hallituksessa jäsenenä 2007 ja sihteerinä 2012–2014. Paula piti työpaikastaan ja sen työyhteisöstä ja joskus kutsuikin puutarhan väkeä toiseksi perheekseen.

Paula oli empaattinen, oikeudentuntoinen ja tasapuolinen. Hän jaksoi kuunnella, suhtautua hankalillakin hetkillä työtovereihinsa myönteisesti, auttaa ja olla aina iloinen ja sosiaalinen. Hän oli voimakas persoona, lojaali esimiehille, mutta työasioissa tinkimätön koko henkilökunnan oikeuksien valvoja. Vuosina 1989–1999 hän toimikin Helsingin yliopiston henkilökuntayhdistyksen luottamusmiehenä, 1998–2001 tiedotussihteerinä ja 1999–2000 yhdistyksen hallituksessa.

Victoria

Asuminen Kaisaniemen puutarhassa oli mahdollistanut mm. kasvihuoneiden yökukkijoiden, ennen muuta jättilumpeen seurannan. Kotoa saattoi öisin liihottaa yöpaitasillaan kasvihuoneille katsomaan, oliko Victoria, parananjättilumpe, jo avannut kukkansa, ja yleisöajan ulkopuolella kahlailla altaassa mittaamassa lehtiä ja kukkia.

Victoriasta tuli Paulalle jonkinlainen intohimo, hän kokosi kaikki pienetkin tiedot jättilumpeista ja niiden viljelystä Helsingin kasvitieteellisessä puutarhassa kautta aikojen. Hän seurasi 1987–1990 lähes päivittäin kasvin lehtien kasvua ja kukinnan rytmiä ja kestoa ja laati yleisön nähtäväksi kukintakalenterin, johon kaikki kukat merkittiin. Eläkevuosina hän koosti tiedoista yksityiskohtaisen ja persoonallisen kertomuksen 'Minä, Kaisaniemi ja Victoria', jonka lopullinen, 173-sivuinen kahdeksas versio valmistui vuonna 2022. Pontimena vanhojen tietojen kokoamiseen oli Reetta Saarikosken 2021 valmistunut Kaisaniemen puutarhan jättilumpeesta kertova lyhytelokuva, jonka olennainen tietolähde Paula oli.

Muut laajat seuranta-aineistot, muun muassa kasvihuonekasvien fenologiaseuranta ja poikkeuksellisen kylmän talven 1987/1988 aiheuttamien tuhojen seuranta, jäivät kokoamatta. Mutta kirjoittaminen kyllä jatkui eläkevuosina: Paula kokosi perusteellisen katsauksen äitinsä suvusta ja kesäpaikkansa historiasta ja kirjoitti tiedostoiksi vuosikymmenten aikana

Paula ja kuopiolainen Marjatta Puurunen kasvitieteellisten puutarhojen neuvottelupäivien iltatilaisuudessa Helsingissä 23.8.2007

Jättilumpe oli Paulan intohimo. Valokuva P. Uotila 13.9.1987.

syntyneitä laajoja mökkipäiväkirjoja. Kouvolan Sanomiin hän kirjoitti lyhyitä ”runorismeiksi” (runo+aforismi) kutsumiaan tekstejä. Myös muille harrastuksille, lukemiselle ja kävelylle, tuli enemmän aikaa.

Pentti Alanko ja Paula olivat puutarhan sydän 1970-luvulla. Paulan eläköitymiskahvitilaisuus Kasvimuseon Nylander salissa 14.11.2017. Valokuva L. Helynranta.

Perhe ja koti olivat Paulalle hyvin tärkeitä samoin kuin 1986 äidiltä ostettu Onnela-niminen kiinteistö Elimäellä. Paikka on entisen pientilan piha-alueesta rakennuksineen erotettu tontti, jolla on asuinrakennuksen ohessa sauna ja varastoksi muutettu aiempi karjasuoja. Rakennukset kunnostettiin ja siellä perheellä kului lähes kaikki vapaa-aika. Eläkkeelle jäämisensä jälkeen Paula ja jo aikaisemmin eläköitynyt Pekka asuivat paikalla lähes puolet vuodesta, käytännössä koko kesän. Sitkeään saveen oli saatu isolla työllä aikaan kukoistava hyötykasvipuutarha marjapensaineen, peruna- ja vihannesmaineen ja kukkineen. Paula nautti elämästään avaran lakeuden keskellä sijaitsevassa kesäkodissaan, sen pihasta, puutarhasta, luonnonkasveista, linnuista ja hyönteisistä. Siitä Onnelasta äkillinen sairauskohtaus hänet tavoitti 27.4.2026.

Kiitokset Pekka Matilaiselle täsmennyksistä käsikirjoitukseen.

Kasvipiirroksat: Paula Havas-Matilainen.

Paula Havas-Matilaisen kasveihin liittyvät [kirjoitukset](#).

– Pertti Uotila, vierailleva tutkija, putkilokasvitiimi

Uusia julkaisuja

- Daminova, N., **Sennikov**, A.N., Beshko, N.Y., Karimov, F.I., Ibragimov, A., Razzaqova, O., Baysunov, B. & Tojibaev, K.S. 2026: A new synopsis of the genus *Lonicera* L. (Caprifoliaceae) in the flora of Uzbekistan. — *Acta Biologica Sibirica* 12: 145–169. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18890691>
- Ensslin, A., Clemente, A., Liu, U., Zippel, E., Pinto-Cruz, C., Sanchez Romero, C., Schneider, S., Agut Escrig, A., Allender, C., Annamaa, K., Antic, M., Asset, B., Bacchetta, G., Baranzani, O., Barata, A., Bardin, P., Bavcon, J., Belo, A. D. F., Belovarska, M., **Miranto**, M., **Hyvärinen**, M., ... Godefroid, S. 2026: Status and future of seed conservation of threatened plants in the post-2020 era. — *Plants, People, Planet*, 1–15. <https://doi.org/10.1002/ppp3.70177>
- Johansson** N., 2026: Sienet lintujen siivillä. *Sienilehti* 1/2026.
- Koivusaari**, S. H. M., Hällfors, M. H., Hjort, J., Hyvärinen, M.-T., **Levo**, M., Luoto, M., **Møller**, C., Opedal, Ø. H., **Pietikäinen**, L., Romero-Bravo, A. & **Mattila** A. L. K. 2026: Greater Thermal Plasticity Toward Heterogeneous Range-Edge Environments of Three *Hypericum* Species. — *Ecology and Evolution*, 1-18. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/ece3.73486>
- Lindholm**, M. & **Salmia**, A.2026: Helsingin yliopiston Kumpulan kasvitieteellisen puutarhan pionit. — *Pionikko* 1/2026: 4-9, Suomen Pioniseura. [linkki](#)
- Mgbeahuruike, E. E., Salih1, E., **Väre**, H., Novak, B. & Fyhrqvist, P. 2026: *Salix aurita* and *Salix myrsinifolia* twig extracts show synergistic or additive effects with conventional antibiotics against *Bacillus cereus*. — *Natural Product Communications Volume* 21(1): 1–15.
- Nguyen, Q.B., Dinh, Q.D., Dang, V.S., Tagane, S., Truong, B.V., Quach, V.T.E., Bui, V.H., Bui, H.Q., Tran, D.B., Nuraliev, M.S., **Sennikov**, A.N., Le, T.A. & Nguyen, T.V. 2026: Novelities in Vietnamese Psychotria (Rubiaceae): *P. magnifruta*, a new species, *P. monticola*, a new national record, and notes on *P. balansae*. — *Brittonia*. <https://doi.org/10.1007/s12228-025-09873-8>
- Nowack L., **Deanna**, R., Smith, S. D., Schenck, C. A., 2026: Structurally diverse acylsugars on wild tomatillo fruit surfaces. — *Horticulture Research*: uhag177. <https://doi.org/10.1093/hr/uhag177>
- Nuraliev, M.S., Lyskov, D.F., Averyanov, L.V., Le, T.A., Kopylov-Guskov, Y.O., **Sennikov**, A.N., Dac, L.X., Kuznetsov, A.N., Kuznetsova, S.P. & Yudina, S.V. 2026: A revision of the mycoheterotrophic genus *Epirixanthes* (Polygalaceae) in Vietnam. — *Phytotaxa* 762(1): 33–50. <https://doi.org/10.11646/phytotaxa.762.1.3>
- Toivainen, T., Salonen, J. S., Kirshner, J., Lembinen, S., De Kort, H., Lyyski, A., Edger, P. P., Hilmarsson, H. S., Hallsson, J. H., Sargent, D. J., Olbricht, K., Sánchez-Sevilla, J. F., Jaakola, L., Stenberg, J. A., Duralija, B., Labokas, J., **Väre**, H., Salojärvi, J., Auvinen, P. & Posé, D. & 2 muuta, Albert, V. A. & Hytönen, T., 2026: The Late Quaternary climate impact on the genome of the woodland strawberry (*Fragaria vesca*), a perennial herb. — *Communications Biology*. 9, 1, 263 *A Nature Portfolio journal*: 1–14. <https://doi.org/10.1038/s42003-026-09539-5>
- Rikkinen**, J. 2026: Rakkaat perennat ja muut perinnekasvit. — 208 s. Otava.
- Salo**, V. & **Ahti**, T. 2026: Pentti Alanko (1936--2026). *Sienilehti* 78(2): 42--33.
- Suetsugu, K., **Sennikov**, A.N. & Nuraliev, M.S. 2026: Multifaceted obscurity of *Thismia abei* (Thismiaceae): A fairy lantern with the protologue long disregarded in practice. — *Plants, People, Planet*. <https://doi.org/10.1002/ppp3.70214>
- Yue, Y., Sablok, G., **He**, X., Hyvönen, J., Dong, S., Potente, G., ... & Szövényi, P. 2026: Genome assemblies of the liverwort *Blasia pusilla* uncover a well-defined pseudoautosomal region on homomorphic UV sex chromosomes. *Genome Biology*, 27(1), 166. <https://doi.org/10.1186/s13059-026-04101-2>

Kokoelmat tutkimuksen apuna

- Siemenpankista on luovutettu kesäpikkulaukun (*Rhinanthus minor subsp. minor*) ja tupasvillan (*Eriophorum vaginatum*) siemeniä Latviaan **fytokemiallisiin tutkimuksiin** (Pawel Gornas/Institute of Horticulture, Dobeles, Latvia). — *Mari Miranto, koordinaattori, Kasvi- ja sienitieteen yksikkö*
- Putkilokasvinäytteiden kuvaus **dokumenttielokuvaa** varten. "Tarkoituksenani olisi kuvata pieni määrä näytteitä kevyellä kamerakalustolla muutamasta eri kuvakulmasta, jotta dokumenttiin saataisiin visuaalista taustaa kasvitieteestä ja tieteellisestä tutkimuksesta. Keskustelen mielelläni tarkemmin yksityiskohdista, mukaan lukien siitä, millaiset näytteet olisivat minulle erityisen kiinnostavia, mikäli tällainen kuvaaminen olisi mahdollista. Kyseessä on ei-kaupallinen hanke".
— *Jani Luoma, Master of Fine Arts, the Academy of Fine Arts, Helsinki*
- Lähetetty pyynnöstä fragmentti *Carex polyphylla*. **Rosanna Garciale**. Hän on Espanjan Sevillan Pablo de Olaviden yliopiston tohtoriopiskelija. Hänen ohjaajinaan toimivat tohtori Pedro Jiménez-Mejías ja tohtori Santiago Martín-Bravo. Hänen tutkimuksensa keskittyy eri *Carex*-sukulinjojen amfitrooppisen disjunktion selvittämiseen.
- **Raimo Saarinen**, kuvataiteilija Helsingistä, kävi haistelemassa kasvihuoneiden kasveja. Hänellä oli osio Luonnontieteellisen museon näyttelyssä, jonne lainasimme kasvinäytteitä. Parhailaan hän työskentelee teoskokonaisuuden parissa, jossa rakennetaan tuoksujen avulla kokemusta erilaisista ympäristöistä ja niiden ajallisista kerroksista. Luonnontieteellisessä museossa esillä ollut teos, osana Polygala Biennalea, käsitteli kuvitteellisen jurakautisen metsän tuoksua. Hän on nyt kehittämässä pidemmälle kyseistä teosta, ja erityisesti sen tuoksumaailmaa. Raimo kävi haistelemassa Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa tiettyihin hyvin vanhoihin kasviryhmiin kuuluvia kasveja ja sai pieniä kasvinosa-näytteitä. Erityisesti häntä kiinnosti australianwollemlia, *Ginkgo*, *Metasequoia*, *Cycas* ja muut vastaavat "elävät fossiilit" tai ikivanhat kasviryhmät, jotka voisivat antaa viitteitä jurakauden (tai hieman myöhemmän) metsien tuoksumaailmasta. — *Henry Väre, yli-intendentti, putkilokasvitiimi*
- **Nea Tiainen** (Geologian ja geofysiikan osasto, Helsingin yliopisto) tekee maisterintutkielmaa esihistoriallisista kasveista, ohjaajana Juha Saarinen. Tutkimukseni tavoitteena on tuottaa 3D-mallinnuksia eri kasvien lehtipinnoista valomikroskoopin avulla. Tätä varten kerättiin tuoreita lehtinäytteitä seuraavista kasviryhmistä:
 - magnoliat (*Magnolia*)
 - rosolehdet (*Chloranthus*)
 - kuuset (*Picea*)
 - männyt (*Pinus*), näytteitä kummastakin alusvuvusta (*Pinus* ja *Strobus*)
 - araukariat (*Araucaria*), esimerkiksi *Wollemia*
 - neidonhiuspuu (*Ginkgo biloba*)
 - käpypalmut (*Cycas*)
 - kortteet (*Equisetum*)
 - kuningassaniainen (*Osmunda*) tai jokin muu varhainen saniaisryhmä
 - muutamia mahdollisimman varhaisia heinäkasveja
 — *Henry Väre, yli-intendentti, putkilokasvitiimi*

Leväkokoelmissa tapahtuu

Luomuksen **leväkokoelmien** kattavista eksikkaattisarjoista on lähetetty *Monostroma* -suvun viherlevien alkuperäisiä näytteitä **ancient DNA-analyysiin** Bergenin luonnontieteelliseen museoon **Norjaan**. Näiden näytteiden perusteella vahvistetaan morfologisesti vaikeiden merilevien taksonomia ja lajistatus vuosikymmenten epäselvyyksien jälkeen. Leväkokoelmissa tapahtuu muutenkin pian paljon, sillä uudelleen perustettu **makrolevätyöryhmä** on aloittanut varsinaisen toimintansa tänä vuonna. Ryhmän tarkoituksena on esimerkiksi tuottaa ajantasainen, DNA-vahvistettu lajilista maamme makrolevälajeista seuraavaa uhanalaisuusarviointia varten. Tässä työssä Luomuksen leväkokoelmat toimivat korvaamattomana materiaalina erityisesti niille lajeille, joille tuoretta materiaalia ei ole saatavilla. Työ on aloitettu tutkimalla Metsähallituksen keräämää materiaalia, josta vahvistettiin jo **kaksi Suomelle uutta lajia: suolilevälaji *Ulva torta* ja epifyyttinen punalevä *Acrochaetium luxurians*** osana LIFE IP Biodiversea -hanketta. Linkki Luomuksen tiedotteeseen: <https://www.helsinki.fi/fi/luomus/tietoa-meista/uutiset/dna-pohjainen-lajintunnistus-paljasti-kaksi-uutta-levalajia-suomen-vesilta>. — *Niko Johansson, tutkijatohtori, Kasvi- ja sienitieteen yksikkö*

Puutarha- ja siemenpankkikokoelmien vuositilastot (tilanne 22.4.2026)

Puutarhakokoelmat

Luomuksen puutarha- ja siemenkokoelmissa on yhteensä 7907 kasvikantaa (5150 taksonia). Kasvit sijaitsevat Kumpulan ja Kaisaniemen ulkopuutarhoissa, kasvihuoneilla, taimistoissa, siemenvarastoissa sekä siemenpankkikokoelmissa. Kumpulan ulkopuutarhassa kasvaa 3302 kasvikantaa (2204 taksonia), Kaisaniemen ulkopuutarhassa 2751 kantaa (2200 taksonia) ja molemmissa ulkopuutarhoissa yhteensä 5462 kantaa (3486 taksonia). Yleisökasvihuoneissa on esillä 958 kantaa (909 taksonia).

Kumpulan ja Kaisaniemen ulkopuutarhoissa kasvaa yhteensä 103 uhanalaista tai silmälläpidettävää suomalaista luonnon alkuperää olevaa kasvikantaa (83 taksonia).

Vuonna **2025** kokoelmiin hankittiin **394 uutta kasvia**. Näistä 232 (59 %) on suoraa luonnonalkuperää. Suurin kasvimateriaalin toimittaja oli **Arboretum Mustila**, josta saatiin 112 kasvikantaa. Kannat ovat pääosin peräisin

Mustilan keruumatkoilta **Appalakeille** (vuosi 2017) ja **Kalliovuorille** (vuosi 2023) sekä pohjoismaisten arboretumien keruuretkeltä **Bulgariaan** vuonna 2025. Muita suuria materiaalilähteitä olivat omat keruut (39 kotimaista luonnonkantaa tai *ex situ* -kokoelmista kerättyjä siemeniä, pääosin siemenpankkiin) sekä luonnonkeruut **Japanista** täydentämään erityisesti Kaisaniemen arboretumia (Takeda Garden for Medicinal Plant Conservation, 14 kantaa), Hyötykasvien luottotoimittaja oli edellisten vuosien tapaan **Hyötykasviyhdistys** (37 kantaa). Helsinki 2100 -kokoelman rakentaminen näkyi tilauksissa: sitä varten tilattiin 72 kantaa eri siemenvaihtokumppaneilta.

Siemenpankkikokoelmat

Luomuksen siemenpankkikokoelmissa on yhteensä 536 suomalaisten luonnonkasvien siemenereää (345 taksonia). Näistä **278 kantaa** (156 taksonia) on luokiteltu **silmälläpidettäväksi tai uhanalaisiksi**. Kokoelmissa on siis 44 % kaikista Suomen silmälläpidettävistä tai uhanalaisista putkilokasvitaksoneista. Vuonna 2025 kokoelmiin tallennettiin 27 uutta kantaa. Näistä **uusia taksonia oli 14 kpl**. Arvokkaita uutuusia suoraan luonnon kasvupaikoilta olivat silmälläpidettävät kartioakankaali (*Ajuga pyramidalis*), kelta-apila (*Trifolium aureum*), ojatädyke (*Veronica beccabunga*), tunturikissankello (*Campanula rotundifolia* subsp. *groenlandica*), liekovarpio (*Cassiope tetragona*), tunturikohokki (*Silene acaulis*) ja tunturilapinvuokko (*Dryas octopetala*). Kumpulan *ex situ* -kokoelmasta kerättiin lisäksi uutena taksonina erittäin uhanalaisen pyökkiorvokin (*Viola reichenbachiana*) siemeniä.

Siemenpankissa tehtiin vuonna 2025 yhteensä 85 idätyskoetta sekä 2 tetrazolium-elävyyskoetta. — *Mari Miranto, koordinaattori, Kasvi- ja sienitieteen yksikkö*

Marita pakkaamassa jättilumpeen siemeniä koeputkiin.

Kansainvälinen siemenvaihto

Joulukuussa 2025 julkaistusta kasvi- ja sienitieteen yksikön **siemenvaihtoluettelosta** Delectus Seminum 2025

(https://tietopankki.luomus.fi/wp-content/uploads/2025/12/Delectus_Seminum_2025.pdf) tilattiin

ennätysellinen määrä siemeniä: 75 siemenvaihtokumppania tilasi yhteensä 514 siemenannosta. Tilattujen erien määrä nousi 22 % edelliseen siemenvaihtovuoteen 2023 verrattuna ja kolminkertaistui 10 vuoden takaiseen vuoden 2015 luetteloon verrattuna.

Siemenvaihtoluettelo toimitetaan lähes 300 kasvitieteelliselle puutarhalle tai tieteelliselle siemenvaihtokumppanille eri puolilla maailmaa. Vuoden 2025 luettelossa tarjottiin 149 suomalaisen taksonin (162 kannan) siemeniä tai itiöitä. Nämä kaikki ovat luonnonkeruuta elinvoimaisista putkilokasvitaksoneista. Lisäksi perinteiseen tapaan tarjottiin kasvihuoneissa kasvavan paranjättilumpeen (*Victoria cruziana*) siemeniä. **Suosituin** taksoni oli **siniyökönlehti** (*Pinguicula vulgaris*, 22 tilausta), mutta siemenet loppuivat kesken, ja niitä pystyttiin lähettämään vain 10 ensimmäiselle tilaajalle. Seuraavaksi eniten tilattiin **paranjättilummetta** kasvihuoneilta (*Victoria cruziana*, 18 tilausta) ja **pyöreälehtikihokkia** (*Drosera rotundifolia*, 16 tilausta). Jaetulle neljännelle sijalle ylsivät tuntuririekonmarja (*Arctous alpina*), suovehka (*Calla palustris*), nuottaruoho (*Lobelia dortmanna*), karvakiviyrtti (*Woodsia ilvensis*) ja ruohokanukka (*Cornus suecica*), joista kaikista tehtiin 14 tilausta. Valitettavasti

myös ruohokanukan siemen olivat niin lopussa, että sitä pystyttiin toimittamaan vain kahdelle tilaajalle.

Tiukentuneet **kasvinterveysmääräykset** ovat monimutkaistaneet siemenvaihtoa Euroopan unionin ulkopuolelle, ja se näkyi tilaajien maantieteellisissä sijainneissa: 89 % tilauksista tuli EU-maista. EU:n ulkopuolelta vastaanotettiin vain kahdeksan tilausta: neljä Sveitsistä, ja Norjasta, Turkista, Kanadasta ja Etelä-Koreasta yksi kustakin. Yksittäisistä maista suurin määrä tilauksia, kolmannes kaikista, tuli Saksasta, 24 eri siemenvaihtokumppanilta.

Isot kiitokset siemenkerääjille sekä puutarhatiimin Maritalle ja Ilonalle, jotka autoivat siementen pussituksessa ja postituksessa! — *Mari Miranto, koordinaattori, Kasvi- ja sienitieteen yksikkö*

Kulttuuriomaisuuden turvaaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut **kulttuuriomaisuuden turvaamisen seurantaryhmän ja asiantuntijaryhmän** edistämään kulttuuriomaisuuden suojeluun varautumista ja Haagin vuoden 1954 yleissopimuksen toimeenpanoa.

Varautuminen erilaisiin uhkatilanteisiin on keskeinen osa kulttuuriomaisuuden suojelua. Kulttuuriomaisuuden turvaamisen keskeisiä lähtökohtia ovat yhteiskunnan turvallisuusstrategia, jossa tavoitteeksi on asetettu kulttuuriomaisuuden säilymisen varmistaminen kaikissa turvallisuustilanteissa, sekä UNESCO:n vuoden 1954 Haagin yleissopimus ja sen kaksi pöytäkirjaa, jotka koskevat kulttuuriomaisuuden suojelua aseellisen selkkauksen aikana.

Luonnontieteellistä keskusmuseota edustaa yli-intendentti **Henry Väre**, kokoelmapäällikkö **Hanna Laakkonen** on varajäsen. Toimikausi on 15.4.2026–14.4.2030.

Asiantuntijatyöryhmän varsinainen toiminta käynnistyy syksyllä 2026. Pohjustukseksi Hanaholmen järjesti 28.5.2026 Pohjoismaiden ministerineuvoston toimeksiannosta tilaisuuden, jossa pohjustettiin uutta Pohjoismaiden ja

Baltian kulttuuriperinnön turvaamista valmistelemaa ohjelmaa: ”**The Nordic-Baltic Cooperation for Cultural Heritage and Preparedness**”. Selkeä motiivi tilaisuuden järjestämiselle on ollut kulttuuriperinnön tarkoituksellinen tuhoaminen Ukrainassa osana Venäjän hyökkäyssodan strategiaa, joka pyrkii tuhoamaan kansakunnan muistin. Muun muassa Tšernobylin museo on tuhattu. Sen tarkoituksena oli esitellä sitä tuhoa, mitä Neuvostoliiton aikainen voimalan räjähdys ja sitä seurannut ydinlaskeuma ovat aiheuttaneet. Vastaavaa tuhotyötä on tehty Afganistanissa, Irakissa, Gazassa ja muuallakin. Yhdysvaltojen ja Venäjän presidentit pyrkivät kirjoittamaan uusiksi maittensa historian vaikuttamalla museoiden talouteen.

Hanaholmen Heritage – The Nordic-Baltic Cooperation for Cultural Heritage and Preparedness -ohjelma kokosi yhteen asiantuntijoita useista maista. Avajaispuheen ”**Kulttuuriperinnön pelastaminen käynnissä olevan sodan aikana**” piti **Oksana Barshynova**, Ukrainan kansallisen taidemuseon (NAMU) näyttelytoiminnan varapääjohtaja. Maassa on tehty mittava työ kulttuurikokoelmien turvaamiseksi. Osa on siirretty ulkomaille – pitkäaikaisina museolainoina.

Viron hallituksen kulttuuriministeri **Heidy Purga** esitteli Viron mallin kulttuuriperinnön turvaamiseksi.

Hanna ja minä olimme ainoat osallistujat luonnontieteellisistä museoista. Tilaisuus herätti kuitenkin pohtimaan, mitä kansalliskokoemillemme tehtäisiin kansainvälisen kriisin aikana. Toisen maailmansodan aikana museon kokoelmat luettelointiin ja evakuoitiin maaseudulle Neuvostoliiton pommitettua Helsinkiä. Sodan aikana tehty Kasvi- ja sienitieteen yksikön putkilokasvikokoelmien luettelo siirrettiin viime talvena Yliopistoarkiston hallintaan.

Useissa puheenvuorossa korostui **kokoelmien dokumentoinnin, digitoinnin ja 3D skannauksen merkitys**, jotta mahdollisen tuhon jälkeen hyökkäävä maa, organisaatio tmv. voidaan osoittaa rikosvastuulliseksi kansainvälisessä oikeudessa. Myös tuhon jälkeinen tilanne on dokumentoitava.

Tilaisuus tarjosi hyödyllisiä näkökulmia Kokoelmien ohjausryhmän työskentelyyn. — *Henry Väre, ylitendentti, kasvitiimi*

Jäkälätaidetta Kiimingin Koitelinkoskella / Lichen Art at Koitelinkoski, Kiiminki

Antti Laitisen taiteessa ihminen puuttuu luonnon kulkuun humoristisilla ja yllättävillä tavoilla. Koiteliin Laitinen on rakentanut puiden oksista pyöreitä ikkunoita, jotka suuntaavat katseen ympäröivään maisemaan ja nostavat esiin alueen luonnon yksityiskohtia. *Olet tässä* koostuu kahdesta ilmassa liikkuvasta pallomaisesta installaatiosta sekä useista maisemaan sijoitetuista pyöreistä katseluikkunoista. Teoksen nimi viittaa kartoista tuttuun symboliin, joka osoittaa katsojan sijainnin.

Teokseen kuuluvat suuret jäkälän peittämät pallot liikkuvat tuulen mukana kuin hitaat ajan merkit. Ne on rakennettu katajanoksista, ja niiden pinnalle on levitetty niin sanottu jäkäläcocktail: useista jäkälälajeista valmistettu seos, joka tarjoaa kasvualustan uudelle elämälle. Valo, kosteus ja muut ympäristötekijät vaikuttavat siihen, millaista elämää kumpaankin palloon ajan myötä alkaa muodostumaan. Lopulta luonto ratkaisee, mitkä jäkälälajit menestyvät ja millaiseksi teos vuosien saatossa kehittyy. Tieteellisenä asiantuntijana **Jouko Rikkinen**. Kuvat: Jouko R. ouluntaidemuseo.fi

Hyvin pidetty -näyttely

Hyvin pidetty on esillä Kaisaniemen kasvihuoneiden Galleriakäytävällä 16.6.–23.8.2026. Helsinkiläisen **Aino Sindan** taidegrafiikanäyttely *Hyvin pidetty* kertoo tarinaa ympäröivästä, taiteilijalle rakkaasta kaupungista. Puupiirroksen ja metalligrafiikan tekniikoilla toteutetut vedokset ovat kuvia onnellisen naisen päiväkävelyistä. Haahuilla kaupunki on tiivis, kaikki hieno on lähellä ja Kaisaniemen kasvitieteellinen puutarha on yksi monista paikoista, joissa rauhoittua, innostua ja elää. Näyttelyn nimi viittaa puutarhojen, kaupunkien ja ihmisten yhteiseen huolenpidon tarpeeseen. [luomus/uutiset.fi](http://luomus/ uutiset.fi)

Kuva: Aino Sinda

Kuvitus jakaa tietoa -näyttely

Kuvitus jakaa tietoa on esillä Luonnontieteellisen museon kahvilassa 15.6.–16.8.2026. *Kuvitus jakaa tietoa* -näyttely tekee näkyväksi kiehtovaa ja monipuolista tieteellisen kuvittamisen alaa, jossa visuaalisuus ja tutkimus kohtaavat. Esillä olevien lajien kirjosta löytyy suomalaisille tuttuja lajeja tarkoin yksityiskohdin kuvattuina. Mukana ovat myös Brasiliassa elävä suloinen kapybara, urbaanilla alueella elävä preeriapöllö, vastikään uutena lajina Kambodžan

karstiluolista löydetty Kamping Poi bent-toed gecko sekä monia muita lajeja. Näyttelyssä on mukana sekä lajikuviuksia että infografiikkaa. Osassa teoksista on käytetty apuna tieteelliselle kuvittajalle tärkeää työkalua, mikroskooppia. Tekniikoiden variaatio ulottuu perinteisestä piirtämisestä akvarelliin ja digitaaliseen kuvitukseen.

Maria Leskinen on taiteen maisteri, joka on opiskellut tieteellistä kuvittamista Brasilian yliopistossa ja täydentää parhaillaan osaamistaan Viçosan liittovaltion yliopistossa etäopintoina. Hänen tieteellisiä kuvituksiaan kuuluu Brasilian yliopiston kokoelmiin, ja niitä käytetään näyttely- ja opetustarkoituksiin. Näyttelyn toteuttamista ovat tukeneet Kuvittajat ry sekä Suomen tiedetoimittajain liitto. luomus/uutiset.fi

Puutarhan parhaat palat – Kesän maksuttomat opastukset Kaisaniemessä

Kaisaniemen kasvitieteellisessä puutarhassa järjestetään maksuttomia opastuksia 23.6.–22.8.2026. Ulkopuutarhan opastuksella matkataan miljoonia vuosia evoluutiopuutarhan poluilla ja uppoudutaan aistien puutarhassa erilaisiin tuoksuihin ja väreihin. Lisäksi ihaillaan harvinaislaatuista jäkälä- ja sammalpuutarhoja. Samalla kuullaan tarinoita puutarhan historiasta, nykypäivästä ja alueella olevista rakennuksista. Arboretum-opastuksella tutustutaan arboretumin (puulajipuiston) lähes 200-vuotiaisiin puuvanhuksiin. Kierroksella kuulet kiehtovia faktoja puiden elämästä sekä luonnon monimuotoisuudesta. luomus/uutiset.fi

Tutkimusmatkojen aarteet -opastukset

Tutkimusmatkojen aarteet -opastuksilla tutustutaan luonnontieteellisten kokoelmien värikkääseen historiaan. Kierroksia järjestetään lauantaisin 27.6.–15.8.2026. Tiesitkö taiteilija **Akseli Gallen-Kallelan** tehneen tutkimusretkiä Itä-Afrikkaan 1900-luvun alussa? Tutkimusmatkojen aarteet -opastus vie sinut luonnontieteellisten tutkimusmatkojen jäljille.

Luonnontieteellisten kokoelmien historia ei ole yksiselitteinen: näytteitä on kerätty eri aikoina eri perustein. Tutkimusmatkojen aarteet -opastuksella avataan kokoelmien värikästä historiaa sekä ristiriitaisuuksia. Tutkimuksen lisäksi avautuvat matkojen kulttuurihistorialliset ulottuvuudet.

Kierros esittelee kolme erilaista retkeä 1800- ja 1900-luvulta: matkat Krimille, Kuolan niemimaalle ja Itä-Afrikkaan. Miten ja miksi luonnontieteellisiä kokoelmia on aikoinaan kartutettu? Mitä kerätyt näytteet kertovat aikansa maailmankuvasta? Entä mitä hyötyä kokoelmista on nykypäivänä?

Opastuksella vierailaan museon suljetuissa kokoelmatiloissa, nähdään retkiltä kerättyjä aineistoja sekä tutustutaan **Hilda Olsonin** ainutlaatuisiin hämähäkkiakvarelleihin. luomus/uutiset.fi

Mukavaa kesää, Botanicum 3/2026 ilmestyy syyskuussa!

Piirros: Paula Havas-Matilainen

